

Doświadczenie 5.

Odróżnianie jedwabiu naturalnego od sztucznego.

Przebieg doświadczenia.

Na jednym szkiełku zegarkowym umieść próbkę jedwabiu naturalnego, a na drugim próbkę jedwabiu sztucznego. Następnie dodaj krople stężonego roztworu kwasu azotowego(V). Obserwuj zachodzące zmiany. Zapisz wyniki doświadczenia. Wyciągnij wnioski.

Obserwacje :

Na jedwabiu naturalnym pojawiło się żółte zabarwienie, natomiast na próbce jedwabiu sztucznego zmian nie widać.

Wniosek.

Próbka jedwabiu naturalnego zawiera białko (pozytywna próba ksantoproteinowa). Brak zabarwienia próbki jedwabiu sztucznego oznacza negatywny wynik próby ksantoproteinowej.

W opracowaniu 1 i 2 części artykułu wykorzystano następujące źródła:

1. Aleksiejczyk Z., Włókiennictwo WSP Olsztyn 1989
2. Chyrosz M., Zembowicz E., Materiałoznawstwo odzieżowe, WSiP Warszawa 1979
3. Poradnik inżyniera włókiennictwa, WNT, wyd. II, Warszawa 1988
4. Podstawa programowa z komentarzami. Tom 5. Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum. Praca zbiorowa.
5. Urbańczyk G.W., Nauka o włóknie, WNT, Warszawa 1985

Akty prawne:

1. Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Strony internetowe

1. www.shophurt.pl.wyroby-wlókniennicze
2. www.psp.5.kluczbork.pl
3. www.profesor.pl
4. http://europa.eu/legislation_summaries/about/index_pl.htm
5. www.pomorskie.eu/pl/bip/umwp/urząd/sprawy/...do.../opakowania
6. <http://pl.wikipedia.org/wiki>

Ostatni Dzwonek przed Maturą

Karol Dudek¹, Michał Płotek², Tomasz Wichur³

¹ Wydział Chemii, Uniwersytet Jagielloński, Zakład Dydaktyki Chemii

² Wydział Chemii, Uniwersytet Jagielloński, Zakład Chemii Nieorganicznej UJ

³ Wydział Chemii, Uniwersytet Jagielloński

Za nami Warsztaty z maturzystami dotyczące obliczeń. Spotkanie to pokazało jak wiele trudności sprawiają Wam zadania, w których należy zbudować układ rów-

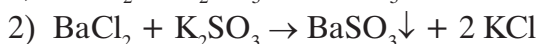
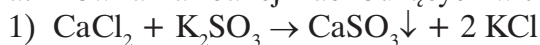
nań. Poniżej prezentujemy jedno przykładowe zadanie, wymagające takiego sposobu rozwiązania. Gorąco zachęcamy do jego szczegółowej analizy.

Do roztworu zawierającego chlorek wapnia i chlorek baru dodano roztwór zawierający stechiometryczną ilość siarczanu(IV) potasu. W wyniku zachodzących reakcji powstało 50 g osadu, a liczba moli chlorku potasu wyznaczona w mieszaninie poreakcyjnej wynosiła 0,6.

- Zapisz (w formie cząsteczkowej) równania reakcji zachodzących w trakcie opisanego w tekście doświadczenia.
- Oblicz, ile gramów chlorku baru przypadało na każdy gram chlorku wapnia w wyjściowym roztworze. Wynik podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Przykładowe rozwiązanie:

a. Równania reakcji zachodzących w trakcie doświadczenia:

b. Obliczenia

$$M\text{CaCl}_2 = 111 \text{ g/mol}, M\text{BaCl}_2 = 208 \text{ g/mol}, M\text{CaSO}_3 = 120 \text{ g/mol},$$

$$M\text{BaSO}_3 = 217 \text{ g/mol}, M\text{KCl} = 74,5 \text{ g/mol}$$

W celu rozwiązania tego zadania należy przyjąć, że początkowo (tzn. przed dodaniem siarczanu(IV) potasu) w roztworze znajdowało się x moli chlorku wapnia oraz y moli chlorku baru. Ze stechiometrii zachodzących reakcji wynika, że:

$$\text{z 1 mola CaCl}_2 \text{ powstaje 1 mol osadu CaSO}_3$$

$$\text{z 1 mola BaCl}_2 \text{ powstaje 1 mol osadu BaSO}_3$$

Z przyjętego założenia o początkowych ilościach CaCl_2 i BaCl_2 (odpowiednio x i y moli) oraz stechiometrii zachodzących reakcji wynika, że otrzymany osad (50 g) składa się z x moli siarczanu(IV) wapnia oraz y moli siarczanu(IV) baru. Możemy zatem napisać:

$$(120 \text{ g/mol}) \cdot x + (217 \text{ g/mol}) \cdot y = 50 \text{ g}$$

Analogicznie, analiza stechiometrii reakcji prowadzi do wniosku, że 0,6 mola KCl wydzielone w reakcji składa się z $2x$ moli chlorku potasu powstałego z reakcji 1 oraz $2y$ moli chlorku potasu powstałego z reakcji 2:

$$2x + 2y = 0,6 \text{ mol}$$

Powstaje zatem układ dwóch równań, który należy rozwiązać dowolną metodą:

$$\begin{cases} (120 \text{ g/mol}) \cdot x + (217 \text{ g/mol}) \cdot y = 50 \text{ g} \\ 2x + 2y = 0,6 \text{ mol} \end{cases}$$

$$\begin{cases} (120 \text{ g/mol}) \cdot x + (217 \text{ g/mol}) \cdot y = 50 \text{ g} \\ x = 0,3 \text{ mol} - y \end{cases}$$

$$\begin{cases} (120 \text{ g/mol}) (0,3 \text{ mol} - y) + (217 \text{ g/mol}) \cdot y = 50 \text{ g} \\ x = 0,3 \text{ mol} - y \end{cases}$$

$$\begin{cases} (97 \text{ g/mol}) \cdot y = 14 \text{ g} \quad / \cdot (\text{mol/g}) \\ x = 0,3 \text{ mol} - y \end{cases}$$

$$\begin{cases} 97y = 14 \text{ mol} \\ x = 0,3 \text{ mol} - y \end{cases}$$